

Pr. dr. Iulian Eni,
Universitatea „Aristotel“, Tesalonic

**DIMENSIUNI DUHOVNICEȘTI
ALE TAINEI BOTEZULUI
SURPRINSE ÎN OMILIILE EXEGETICE
ALE SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR
LA EPISTOLELE PAULINE**

***Abstract:** As Saint John Chrysostom notes, the whole human race has been harmonized in the Person of God-The Man. Through Jesus Christ Savior, the whole world regained its balance in the ontological structure.*

Since every person is unique and unrepeatable person, with freedom itself, it is necessary to participate and to share personal, free and conscious of the fruits acquired by the Savior redemption.

Baptism is the first Mystery of the Church, by which man becomes a partaker of Christ's gifts. Who is baptized is committed to follow Christ. By Baptism, each man takes part intimately of death and Resurrection of Christ, ie the ontological premises of freedom from sin, from evil and from death.

Who is baptized in the name of the Holy Trinity is truly a child of God by grace, becomes part of the Body of Christ, ie the Church, is spiritually born to new life in Christ, which has its beginning in water baptism and extends eternity, is purified of sin and receives pledge eternal glory and imperishable gifts of God's Kingdom.

***Keywords:** Baptism, Grace, spiritual son, gifts, salvation.*

După învățătura Bisericii, păstrătoare a adevărului revelat prin Mântuitorul Iisus Hristos, Dumnezeu „*vrea ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*“¹. În scopul acesta, din iubire nețărmurită, are loc răscumpărarea lumii de către Fiul lui Dumnezeu Întrupat. Mântuitorul Iisus Hristos face totul și deplin pentru lume, pentru recăpătarea

---

1. I Tim. 2,4.

echilibrului în structura ei ontologică, pentru mântuirea ei. Prin patimile și moartea Sa pe cruce, Hristos-Omul de bunăvoie face ascultare absolută față de Dumnezeu și dobândește prin înviere reînnoirea ontologică a firii umane.

Întreaga lume este eliberată din robia diavolului, a păcatului și a morții. Cu toate că Dumnezeu știe din veci că nu toate persoanele umane se vor învrednici de roadele răscumpărării, Mântuitorul Se jertfește pentru toți oamenii, de pretutindeni și din toate timpurile². Răscumpărarea dobândită de Mântuitorul Hristos are, așadar, caracter universal. Întreaga umanitate este răscumpărată, sau, cu alte cuvinte, Mântuitorul Hristos oferă posibilitatea mântuirii tuturor persoanelor umane. Și aceasta, întrucât oamenii se mântuiesc ca persoane, în mod individual. Dat fiind că fiecare om este persoană unică și irepetabilă, cu libertate de sine, este necesar să participe și să se împărtășească personal, liber și conștient de roadele răscumpărării dobândite de Mântuitorul. Sfântul Ioan Gură de Aur subliniază că Dumnezeu a cinstit firea umană nu numai prin faptul că a înălțat mai presus de toate pe Cel venit dintre oameni – Omul Hristos – ci și pentru că întreg neamul omenesc a fost armonizat în persoana Dumnezeului-Om. Astfel, fiecare subiect uman devine părtaș la firea umană răscumpărată în persoana Mântuitorului Hristos. Acum este posibilă deci legătura și unirea fiecărei persoane umane cu Hristos³. De asemenea, Sfântul Părinte semnalează că, pentru a se bucura de mântuire fiecare om în parte, nu este necesară doar chemarea din partea lui Dumnezeu (aceasta există în mod egal pentru toți oamenii), este nevoie și de alegerea și participarea liberă și personală a fiecăruia⁴. Fiecare om este chemat, așadar, să se împărtășească personal de darurile răscumpărătoare oferite de Mântuitorul Hristos prin Duhul Sfânt în Biserică, în scopul desăvârșirii și îndumnezeirii lui după har. Însuși Mântuitorul Hristos cheamă și așteaptă să fie urmat pe calea pe care El a deschis-o către Împărăția lui Dumnezeu. Numai prin Hristos și împreună cu Hristos fiecare om poate deveni moștenitor al Împărăției lui

2. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către evrei*, Omilia 17, 2, P.G., 63, 129.

3. Idem, *La Epistola către efeseni*, Omilia 3, 2, P.G. 62, 26. Cf. Αθανάσιος Γιέβτις, „Το ιερό μυστήριο του Βαπτίσματος – είσοδος και ζωή στην Εκκλησία“, Χριστός – Η χώρα των ζώντων, εκδ. Ίνδικτος, Αθήναι, 2007, p. 11-13.

4. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către romani*, Omilia 15, 1, P.G., 60, 541.

Dumnezeu⁵. Este absolut necesar deci ca cel ce dorește să devină moștenitor al Împărăției lui Dumnezeu să se unească cu Hristos, să se îmbrace în El și să-L urmeze.

Prima Taină prin care omul devine părtaș al darurilor lui Hristos este Botezul. Prin Taina Sfântului Botez în numele Sfintei Treimi, omul devine mădular al Trupului lui Hristos, adică al Bisericii, se naște duhovnicește pentru viața cea nouă în Hristos, devine cu adevărat fiu al lui Dumnezeu după har, se purifică de păcat și primește arvuna slavei și a darurilor veșnice și nestrucătoare ale Împărăției lui Dumnezeu⁶. Evidențiind darurile de care creștinul se învrednicește la Botez, Sfântul Ioan se adresează acestuia astfel: „Ai devenit nemuritor, ai devenit liber, ai devenit fiu, ai devenit drept, ai devenit frate, ai devenit împreună-moștenitor cu Hristos, ai devenit împreună-împărat cu El, împreună cu El ești slăvit, toate ți-au fost dăruite“⁷.

Botezul – Taina înfierii duhovnicești a omului de către Dumnezeu

Ceea ce evidențiază în mod deosebit Sfântul Ioan Gură de Aur în Taina Botezului este înfierea duhovnicească de către Dumnezeu a celui ce se botează⁸. Cel ce se botează în numele Sfintei Treimi se naște duhovnicește, în mod real, ca fiu al lui Dumnezeu după har. Adevărul că suntem fiii lui Dumnezeu după har, prin Botezul în numele Sfintei Treimi, este atestat, în primul rând, de faptul că la botez ne-am îmbrăcat în Hristos⁹, în Cel ce este

5. Romani 8, 17: „Și dacă suntem fii, suntem și moștenitori – moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos“.

6. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către romani*, Omilia 10, 2, P.G., 60, 476-477. Vezi și *La Epistola către romani*, Omilia 14, 2, P.G., 60, 526.

7. Idem, *La Epistola către efeseni*, Omilia 1, 1, P.G., 62, 11.

8. Idem, *La Epistola către galateni*, capitolul 4, 1, P.G., 61, 657. Vezi și *La Epistola către romani*, Omilia 14, 2, P.G., 60, 525-527; Omilia 10, 2, P.G., 60, 477; Omilia 10, 5, P.G. 60, 482. *La Epistola către efeseni*, Omilia 1, 2, P.G., 62, 13; Omilia 1, 4, P.G., 62, 15. *La Epistola către coloseni*, Omilia 6, 4, P.G., 62, 342. *La Epistola I către tesaloniceni*, Omilia 6, 3, P.G., 62, 432. Cf. pr. dr. Iulian Eni, *Το Μυστήριο του Χριστού. Σπουδή στο υπόμνημα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου στις επιστολές του Αποστόλου Παύλου*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2010, p. 396-416.

9. Galateni 3, 27: „Căți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat“. Cf. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către coloseni*, Omilia 10, 5, P.G., 62, 373.

Fiul lui Dumnezeu după ființă, și în al doilea rând, de faptul că am primit duhul înfierii¹⁰.

Originea, cauza și temeiul înfierii noastre duhovnicești înseamnă, așadar, Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, Care, Fiul lui Dumnezeu după ființă fiind, Și-a asumat firea umană în persoana Sa. Prin urmare, numai prin Hristos fiecare om se poate apropia de Dumnezeu, nu ca străin sau rob, ci ca fiu¹¹. Numai prin Hristos deci, fiecare persoană umană poate dobândi înfierea duhovnicească, poate deveni autentic fiu al lui Dumnezeu după har¹². Nu este vorba doar de o simplă raportare, ci de un statut ontologic, ființial, așa precum mărturisește Sfântul Apostol Pavel, că, „Dumnezeu a trimis pe Duhul Fiului Său în inimile noastre, care strigă: *Ava, Părinte!*“¹³.

Sfântul Ioan Gură de Aur accentuează în mod deosebit că Taina renașterii și înfierii prin harul lui Hristos la Botez este pe drept cuvânt numită înfiere duhovnicească, deoarece se săvârșește cu harul Sfântului Duh¹⁴. Duhul înfierii pe care creștinul îl primește la Botez îi conferă acestuia cinstea și statutul de fiu duhovnicesc și îi dă dreptul să se adreseze lui Dumnezeu prin cuvintele: „*Ava! Părinte!*“¹⁵. Garanția înfierii noastre de către Dumnezeu ne-o dă, așadar, Însuși Duhul Sfânt, „*Duhul Fiului*“¹⁶, Care certifică și „*mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu*“¹⁷.

Meditând la expresia psalmistului: „*Nu vă atingeți de unșii Mei și nu vicleniți împotriva profeților Mei*“¹⁸, Sfântul Ioan subliniază că, precum Domnul, prin nașterea Sa din Preasfânta Fecioară, a primit numele de Hristos (Χριστός) = Uns, întrucât a fost uns cu Duhul Sfânt, tot așa și

10. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către galateni, capitolul 4, 1, P.G.*, 61, 657.

11. Idem, *La Epistola către galateni, capitolul 4, 1, P.G.*, 61, 657.

12. Idem, *La Epistola către galateni, capitolul 1, 5, P.G.*, 61, 619: „Hristos ne-a dat să avem Tată pe Tatăl Său“. Cf. *La Epistola către galateni, capitolul 4, 1, P.G.*, 61, 657.

13. Galateni 4, 6.

14. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către romani, Omilia 14, 2-3, P.G.*, 60, 526-527.

15. Romani 8, 15; Galateni 4, 6.

16. Galateni 4, 6.

17. Romani 8, 16.

18. Psalm 104, 15.

în cazul nașterii după har a creștinilor la Botez; de vreme ce se îmbracă în Hristos și sunt unși cu harul Duhului Sfânt, pot fi numiți hristoși (χριστοί) = unși, (χριστόφοροι) = hristofori (purtători de Hristos), sau (χριστιανοί) = creștini¹⁹.

Taina Mirungerii, care însoțește pe cea a Botezului, reprezintă pecetea Duhului Sfânt. Fără Mirungere, Botezul nu este deplin. Taina Mirungerii întărește și pecetluiește încorporarea creștinului în comunitatea Bisericii. Duhul Sfânt, Care dintotdeauna este în comuniunea ființială cu Tatăl și cu Fiul, din ziua Cincizecimii locuiește și activează împreună cu Tatăl și cu Fiul-Hristos în sufletele membrilor Bisericii. Astfel, fiecare creștin este o biserică duhovnicească, în care Dumnezeu Treimic locuiește prin har. Temeiul prezenței lui Dumnezeu în cel botezat este dat de prezența reală a lui Dumnezeu în trupul lui Hristos²⁰.

Referindu-se la renașterea duhovnicească, pe care o dobândește omul prin Taina Botezului, Sfântul Ioan Gură de Aur o înfățișează pe Sara ca tip al Bisericii. Astfel, ca mamă duhovnicească, Biserica naște după har pe fiii săi, așa precum Sara, stearpă fiind, a născut pe Isaac în mod minunat, după făgăduință divină, prin puterea lucrătoare a cuvintelor lui Dumnezeu. În mod firesc, Sara n-a putut naște. Însă, când Dumnezeu a binevoit, prin puterea cuvântului făgăduit s-a zămislit pruncul în pântecele ei. Într-un mod asemănător se nasc duhovnicește și fiii Bisericii la Botez. Prin invocarea harului lui Dumnezeu, apa din colimvitră se sfințește, ca apoi, prin afundarea în apa sfințită și prin puterea cuvintelor rostite de către preot, se naște după har noul fiu al lui Dumnezeu²¹.

Înfierea duhovnicească a creștinilor este cuprinsă în planul veșnic al lui Dumnezeu. Din veci, Dumnezeu hotărăște înfierea și încorporarea lor în trupul lui Hristos, în vederea moștenirii împreună cu El a bunurilor veșnice în Împărăția cerurilor. În gândirea Sfântului Ioan Gură de Aur această hotărâre din veci a lui Dumnezeu nu este considerată predestinație, ci semn al dragostei și prețuirii, precum și al purtării de grijă a

19. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către romani*, Omilia 1, 1, P.G., 60, 395.

20. Idem, *La Epistola către efeseni*, Omilia 6, 1, P.G., 62, 44. Cf. pr. dr. Iulian Eni, *op.cit.*, p. 409-410.

21. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către romani*, Omilia 16, 4, P.G., 60, 553. Cf. *Romani*: 9, 7-9. Vezi și Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către galateni*, capitoulul 4, 4, P.G., 61, 663.

Lui față de cei pe care dinainte îi știe că vor accepta să fie următori lui Hristos²².

Prin raportare duhovnicească, creștinii sunt considerați fii ai lui Avraam, atât din punct de vedere al modului în care sunt născuți duhovnicește, adică prin făgăduință, cât și din punct de vedere al credinței, ca cei ce se încred deplin în Dumnezeu. Pentru creștini însă, mai presus de faptul că sunt fiii lui Avraam este faptul că sunt fiii lui Dumnezeu după har²³.

Urmarea lui Hristos întru moartea și Învierea Lui²⁴

Sfântul Ioan Gură de Aur observă că, atunci când cel ce se botează sau în locul lui nașul mărturisește că se leapădă de Satana și se unește cu Hristos, se realizează un legământ duhovnicesc²⁵. Este vorba de o convenție duhovnicească între cel ce se botează și Hristos. Este momentul când, cel ce primește botezul se angajează să-L urmeze pe Hristos.

Prin Botez, omul este altoit în trupul lui Hristos²⁶, devine mădular al trupului Lui²⁷, „Biserică slăvită și fără de prihană“²⁸ și „templu al lui Dumnezeu“, în care „locuiește Duhul lui Dumnezeu“²⁹. Ca mădular al trupului lui Hristos, creștinul aparține lui Hristos în integritatea lui ontologică, cu trup și suflet. Trupul și sufletul creștinului nu mai sunt ale lui, ci ale lui Hristos. Creștinul participă prin har la nepăcătoșenia și la sfințenia

22. Efeseni 1, 3-14. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către efeseni, Omilia 1, 2, P.G., 62, 12-13. La Epistola către efeseni, Omilia 2, 1, P.G., 62, 17. La Epistola către efeseni, Omilia 7, 1, P.G., 62, 50. La Epistola către coloseni, Omilia 2, 3, P.G., 62, 312. La Epistola către coloseni, Omilia 5, 1, P.G., 62, 331-332. La Epistola a II-a către Timotei, Omilia 2, 1, P.G., 62, 608. Cf. Pr. dr. Iulian Eni, *op.cit.*, p. 410-416.*

23. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către romani, Omilia 16, 4, P.G., 60, 553-554.*

24. Romani 6, 3-13.

25. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către coloseni, Omilia 6, 4, P.G., 62, 341.*

26. Παντελεήμονος Λαμπαδαρίου, Μητροπολίτου Αντινόης, *Η Ορθόδοξος Χριστιανική Διδασκαλία*, Γιαννιτσά, 2009, p. 622.

27. Efeseni 5, 30; 3, 6. I Corinteni 6, 15; 12, 27.

28. Efeseni 5, 27.

29. I Corinteni 3, 16-17; 6, 19. II Corinteni 6, 16.

lui Hristos. În apa Botezului se realizează tăierea-împrejur duhovnicească a omului³⁰.

Prin Botez, omul participă tainic la moartea și Învierea lui Hristos³¹, adică la premisele ontologice ale libertății față de păcat, față de diavol și față de moarte. Astfel, creștinul participă la libertatea dobândită prin opera de răscumpărare și oferită de Mântuitorul în Biserică³². Moartea pe care creștinul o urmează la Botez este după asemănarea morții lui Hristos, adică, după cum prin moartea lui Hristos a fost nimicit păcatul, tot așa se nimicește „*trupul păcatului*”³³ celui ce-L urmează pe Hristos, botezându-se „*întru moartea Lui*”³⁴. Omul cel vechi robit păcatului se răstignește în apa Botezului împreună cu Hristos, Îl urmează în moarte, pentru a căpăta eliberarea din robia păcatului și a morții. Mântuitorul Hristos a făcut posibilă această eliberare, întrucât, fără de păcat fiind, a primit de bunăvoie să moară. Patimile și moartea Lui au biruit păcatul și moartea, care pătrunseseră în firea umană ca urmare a păcatului strămoșesc. Biruind moartea prin Învierea Sa, Mântuitorul Hristos a dat morții o altă dimensiune: de nimicire a păcatului, de sfârșit al răutății și de trecere în viața veșnică. Toți oamenii urmează drumul morții fizice, așa cum au fost condamnați de puterea rău făcătoare a păcatului, însă, cei ce se botează întru moartea lui Hristos devin „*părtași și ai învierii Lui*”³⁵. Astfel, cei botezați sunt virtual înviați. „Chiar dacă murim fizic”, semnaleză

30. Romani 2, 29: „Tăierea-împrejur este aceea a inimii, în duh, nu în literă; a căruia laudă nu vine de la oameni, ci de la Dumnezeu”. Cf. Coloseni 2, 10-11. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către coloseni, Omilia 6, 2, P.G.*, 62, 340.

31. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către corinteni, Omilia 40, 1, P.G.*, 61, 348. Cf. *La Epistola I către corinteni, Omilia 42, 2, P.G.*, 61, 365. Profesorul Δημήτριος Τσελεγγίδης subliniază că „singura posibilitate pe care omul o are să scape de moarte este să participe tainic la moartea și Învierea lui Hristos. Participând prin Botez, în mod tainic, la moartea de viață dătătoare a lui Hristos, omul participă la premisele libertății lui Hristos și primește în mod real și harismatic eliberarea lui din obișnuința și din puterea păcatului. Această eliberare este luată în cel botezat de harul necreat al lui Hristos”. Vezi Δημήτριος Τσελεγγίδης, *Χάρη και ελευθερία κατά την πατερική παράδοση του ΙΔ' αιώνα*, Φ.Θ.Β. 9, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 1998, p. 76-77.

32. Αθανάσιος Γιέβτιτς, *op.cit.*, p. 11.

33. Romani 6, 6.

34. Romani 6, 3.

35. Romani 6, 5.

părintele Stăniloae, „nu mai suntem supuși morții eterne”³⁶. Căci, „*dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom și viețui împreună cu El, știind că Hristos, înviat din morți, nu mai moare. Moartea nu mai are stăpânire asupra Lui*”³⁷.

Creștini fiind, se cuvine să-L avem pe Hristos de Stăpân. Mântuitorul Hristos are tot dreptul să ne stăpânească, întrucât El ne-a răscumpărat din robia păcatului, a diavolului și a morții. Nu mai suntem ai noștri, ci ai Lui. Stăpânirea Lui înseamnă binele nostru. Este stăpânire plină de iubire. El ne-a eliberat și, pentru binele nostru, dorește să-L urmăm întru libertatea pe care a dobândit-o pentru noi. Ne vrea liberi, pentru a ne bucura de libertatea oferită de El. Astfel, urmarea lui Hristos înseamnă urmarea întru libertatea Lui, în libertatea față de păcat, față de diavol și față de moarte. Numai urmând lui Hristos întru libertatea Lui, putem ajunge părtași ai vieții celei fără de sfârșit, întru comuniunea dragostei Lui, în Împărăția lui Dumnezeu.

La Botez, creștinul este eliberat din vechea stare de subjugare sub păcat. El moare față de păcat și înviază împreună cu Hristos întru slavă, spre viața veșnică. În apa Botezului, omul se dezbracă de haina păcatului și se îmbracă în haina slavei lui Hristos³⁸. Este îngropat omul cel vechi al păcatului și înviază omul cel nou al harului. Prin harul lui Dumnezeu, cel ce se botează dobândește eliberarea din robia păcatului, a întunericului, a diavolului și a morții. Harul lui Dumnezeu se atinge de sufletul lui și dezrădăcinează păcatul³⁹. Sfântul Ioan vorbește atât despre dezgolirea omului, care s-a petrecut la căderea în păcat a protopărinților, cât și despre dezgolirea cea de la Botez. Atrage atenția însă că, dacă la început, omul mai întâi a păcătuit și apoi s-a dezgolit de slavă, acum, cel ce primește a se boteza se dezbracă de păcat, după ce mai întâi Fiul lui Dumnezeu S-a smerit⁴⁰ și

36. Preot prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 3, ediția a II-a, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1997, p. 43.

37. Romani 6, 8-9.

38. Vezi Ιωάννης Κουρεμπελές, *Η χριστολογία του Ρωμανού του Μελοδού και η σωτηριολογική σημασία της*, Θεσσαλονίκη 1998, (διδασκαρική διατριβή), p. 285.

39. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către corinteni*, Omilia 40, 2, P.G., 61, 349. Cf. *La Epistola către efeseni*, Omilia 20, 2, P.G., 62, 137.

40. Filipeni 2, 7: „S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om”.

a pățimit, făcând posibilă eliberarea fiecărui om din păcat⁴¹. Așadar, vechiul chip schimonosit din pricina păcatului se transfigurează la Botez și în adâncurile celui botezat se configurează chipul lui Hristos⁴².

Îmbrăcarea în Hristos⁴³ la Botez înseamnă îmbrăcarea în haina luminoasă, împărătească⁴⁴, lipsită de păcat; înseamnă îmbrăcarea în haina firii umane răscumpărate a Mântuitorului. Din om al pământului, creștinul devine om al cerului⁴⁵. El se unește cu trupul lui Hristos Care se află în ceruri pe tronul slavei, Îl îmbrățișează și este îmbrățișat de Dumnezeu. Unirea duhovnicească care se realizează la Botez între Hristos și creștin, asigură acestuia protecție în fața ispitei din partea diavolului. Atâta vreme cât creștinul rămâne în brațele lui Dumnezeu, se află departe de orice ispită diavolească, deoarece diavolul nu se poate apropia de trupul lui Hristos Care l-a biruit. Numai în cazul în care, prin voință proprie, creștinul se îndepărtează de Hristos și scade duhovnicește, atunci poate cădea ușor victimă ispitei diavolești⁴⁶.

Arvuna darurilor veșnice și nestrucăcioase

Un loc foarte important în gândirea Sfântului Ioan Gură de Aur îl ocupă valoarea darurilor spirituale primite la Botez. Pentru creștin, darurile duhovnicești primite la Botez constituie arvună a darurilor ce urmează să fie primite în veșnicie. Sfântul Părinte semnalează că, dacă la început Dumnezeu a luat țărână din pământ și a zidit pe om, la renașterea prin Botez, acesta nu mai primește țărână, ci este rezidit în apa sfințită prin Duhul Sfânt, așa precum Hristos S-a conceput în pântecul Preasfintei Fecioare Maria. Dacă la creație, omul a primit sufletul de la Dumnezeu prin suflarea de viață, în apa Botezului primește harul Duhului Sfânt spre viața cea veșnică⁴⁷. De asemenea, Sfântul Ioan arată că, dacă păcatul a provocat desprinderea omului de viața pământească, harul lui Hristos primit la Botez

41. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către coloseni, Omilia 6, 4, P.G.*, 62, 342.

42. Idem, *La Epistola către coloseni, Omilia 8, 4, P.G.*, 62, 357.

43. Galateni 3, 27.

44. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către coloseni, Omilia 10, 5, P.G.*, 62, 373.

45. I Corinteni 15, 47. Cf. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către coloseni, Omilia 7, 2-3, P.G.*, 62, 346.

46. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către coloseni, Omilia 6, 4, P.G.*, 62, 342.

47. Idem, *La Epistola către coloseni, Omilia 6, 4, P.G.*, 62, 342.

oferă creștinului nu numai viața pământească, ci și pe cea fără de moarte și veșnică⁴⁸.

Darurile duhovnicești primite de creștin la Botez, cât și cele primite pe tot parcursul vieții pământești în Biserică reprezintă o garanție puternică a împlinirii făgăduințelor lui Dumnezeu în viața veșnică. Iubirea lui Dumnezeu față de creștini, manifestată prin nenumărate modalități și daruri, încă din momentul înfierii lor duhovnicești, constituie arvuna, încredințarea, nădejdea și siguranța dobândirii bunurilor veșnice în Împărăția lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte, toate cele făgăduite de Dumnezeu celor vrednici pentru viața veșnică se vor împlini cu siguranță, după cum s-au împlinit deja creștinilor făgăduințele făcute de Dumnezeu încă din Vechiul Testament⁴⁹.

Sfântul Părinte Ioan Gură de Aur este convins că bunurile viitoare ale vieții veșnice sunt mult mai numeroase și mai de preț decât darurile deja primite prin harul lui Dumnezeu în viața pământească⁵⁰. Referindu-se la expresia Sfântului Pavel: „*Zidire nouă*”⁵¹, Sfântul Ioan consideră că Apostolul are în vedere atât viața nouă în Hristos a membrilor Bisericii, care au fost renăscuți prin Taina Botezului, cât și viața viitoare a zidirii transfigurate⁵². În acest fel, Sfântul Părinte, considerând înfierea duhovnicească prin Botez arvună a bunurilor nestrăicicioase, care urmează să fie primite deplin în viața veșnică, accentuează caracterul eshatologic al mântuirii⁵³.

Important de subliniat este faptul că omul poate deveni mădular al trupului lui Hristos și fiu al lui Dumnezeu după har numai câtă vreme se află în viața pământească. Numai în timpul vieții pământești, omul are posibilitatea de a pune bazele vieții celei noi, după Hristos, în perspectiva dobândirii fericirii vieții veșnice. Cu alte cuvinte, nu există Botez după moarte. În acest sens, Sfântul Ioan atrage atenția și condamnă practica greșită a marcioniștilor, care botezau pe altcineva în locul celui care se întâmpla să moară nebotezat⁵⁴.

48. Idem, *La Epistola către romani*, Omilia 10, 4, P.G., 60, 479.

49. Idem, *La Epistola către romani*, Omilia 9, 3, P.G., 60, 470.

50. Idem, *La Epistola a II-a către tesaloniceni*, Omilia 4, 2, P.G., 62, 489.

51. Galateni 6, 15.

52. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către galateni*, capitolul 6, 3, P.G., 61, 679.

53. Idem, *La Epistola către efeseni*, Omilia 2, 2, P.G., 62, 19.

54. Marcioniștii aveau, printre altele, și practica Botezului altuia în locul celui decedat nebotezat. Practica lor era, totodată, comică. După ce ascundeau pe cineva sub patul pe

Botezul – început al noii vieți duhovnicești în Biserică

Începutul, cauza și temeiul vieții duhovnicești se află în Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, în a Cărei persoană a fost împlinită pentru prima dată asemănarea omului cu Dumnezeu⁵⁵. Botezul, ca Taină a înfierii duhovnicești de către Dumnezeu și a încorporării în trupul lui Hristos, dar și ca arună a darurilor viitoare, constituie începutul vieții duhovnicești în Biserică. Renașterea duhovnicească dobândită prin Taina Sfântului Botez reprezintă premisa noii vieți în Hristos a creștinilor. Fără Botez omul nu poate fi părtaș vieții celei noi și veșnice cu Hristos⁵⁶. Botezul îi oferă omului noutatea vieții după Hristos și îi conferă acestuia dreptul să participe la toate celelalte Taine ale Bisericii⁵⁷.

Cel ce se botează în numele Sfintei Treimi se naște duhovnicește pentru viața cea nouă, care își are începutul în apa Botezului și se extinde în eternitate. Cel botezat este renăscut după Hristos, ca zidire nouă și cerească. El are primită pecetea Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh și restul vieții lui urmează să fie trăită în tainele Împărăției Sfintei Treimi. Nașterea „din apă și din Duh“ prin Taina Sfântului Botez este, așadar, nașterea pentru viața în Hristos, duhovnicească și veșnică, pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Prin Taina Botezului, creștinul moare față de păcat și se eliberează din pedeapsă. Are însă de parcurs drumul vieții pământești, în care este dator să facă dovada prin liberul lui arbitru că este vrednic de darurile primite prin Hristos în Duhul Sfânt. Viața de după Botez trebuie să fie o viață vrednică de Dumnezeu. Creștinul este chemat deci la viața autentic duhovnicească. Acceptând să se supună lui Hristos și unindu-se cu El, noul botezat devine creștin nu doar de a urma o simplă învățătură, nu doar de a fi adeptul unei ideologii religioase, ci de a lupta, a se strădui și a se pregăti în vederea dobândirii fericirii vieții veșnice împreună cu Hristos în Împărăția lui Dumnezeu.

---

care era așezat cel decedat, adresau acestuia întrebarea dacă ar fi dorit să se boteze. În locul decedatului, răspundea cel ascuns sub pat. Astfel, potrivit mărturisirii și dorinței exprimate de cel de sub pat, era luat și botezat în locul decedatului. Vezi Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către corinteni, Omilia 40, 1, P.G.*, 61, 347.

55. Pr. dr. Iulian Eni, *op.cit.*, p. 273.

56. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *op.cit.*, p. 43.

57. Παντελεήμονος Λαμπαδαρίου, Μητροπολίτου Αντινόης, *op.cit.*, p. 622.

Renașterea duhovnicească și înfierea după har se realizează la Botez, însă creștinul este dator să facă dovada că este într-adevăr fiu autentic al lui Dumnezeu după har, prin modul lui de viață. Dacă în planul trupesc, autenticitatea fiului este dată de părinții lui firești, care-l nasc, în cazul fiului după har al lui Dumnezeu, autenticitatea este stabilită de modul de viață pe care îl urmează, de dorința și preocuparea lui de a împlini voia lui Dumnezeu. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Iată fiu, dar nu este fiu autentic; este fiu, întrucât a primit odată harul și a fost renăscut, însă nu este autentic, deoarece este nevrednic de Tatăl său și ca un trădător, s-a alipit de vrăjmaș”⁵⁸. Sfântul Părinte subliniază că autenticii fii ai lui Dumnezeu sunt numai cei care, după înfierea lor duhovnicească prin Botez, își încredințează voit sinele propriu, trupul și sufletul sub oblăduirea Duhului Sfânt, împlinind voia lui Dumnezeu⁵⁹. Prin înălțarea de care s-a învrednicit la Botez, creștinul se află deasupra păcatului și-a diavolului. El are de la Hristos în dar primită cununa biruinței față de păcat. În continuare, are nevoie să rămână sub protecția lui Hristos și să nu cadă iarăși pradă diavolului, prin întoarcerea la păcat⁶⁰. Creștinul, prin voință proprie, poate lăsa nevalorificate darurile lui Dumnezeu primite la Botez, poate cădea în păcat. Cel care nu se străduiește să îplinească voia lui Dumnezeu în viața sa și se întoarce la robia păcatului poate pierde valoarea înfierii duhovnicești și cinstea autenticității de fiu al lui Dumnezeu după har, nu poate pierde însă harul răscumpărător primit prin Taina Botezului. Adică, harul răscumpărător primit la Botez nu se pierde niciodată. Harul rămâne în cel botezat pentru totdeauna, numai că, poate rămâne neactivat⁶¹.

După Botez, creștinul, ca zidire nouă, este chemat să se transfigureze în Hristos, să lucreze virtuțile, să se îndumnezeiască, pentru a se învrednici de slava cea veșnică în Împărăția lui Dumnezeu⁶². Ca cel îmbrăcat în haina

58. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Tit, Omilia 1, 2, P.G.*, 62, 667.

59. Idem, *La Epistola către romani, Omilia 14, 2, P.G.*, 60, 525. Cf. *La Epistola către romani, Omilia 18, 6, P.G.*, 60, 580.

60. Idem, *La Epistola către coloseni, Omilia 7, 1, P.G.*, 62, 343-344.

61. Δημήτριος Τσελεγγίδης, *Ορθόδοξη θεολογία και ζωή, Μελέτες Συντηματικής Θεολογίας*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2005, p. 76-77. Cf. Pr. dr. Iulian Eni, *op.cit.*, p. 428-429.

62. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola II către corinteni, Omilia 11, 2, P.G.*, 61, 475.

luminoasă a lui Hristos prin Botez, creștinul este chemat să nu mai trăiască după dorința trupului, în întunericul păcatului, ci după dorința duhului iluminat⁶³. Strădania credinciosului trebuie să fie pentru a nu lăsa să devină sufletul lui trupesc, ci să se înduhovnicească chiar și cu trupul. Trupul lui trebuie să devină duhovnicesc⁶⁴. Este foarte important să știe că în lupta lui duhovnicescă are ajutor, sprijin, protector și izvor de putere pe Însuși Mântuitorul Hristos, Care nu constrânge, ci lasă deplină libertate.

Libertatea creștinului rămâne neștirbită după Botez. În virtutea libertății sale, el poate urma pe Hristos într-o viață virtuoasă, sau poate urma o viață în păcat. Devine însă responsabil de modul de viață pe care îl urmează. Prin restaurarea chipului lui Dumnezeu din cel botezat, Hristos nu forțează liberul lui arbitru, îl lasă liber să decidă singur pentru mântuirea sa. Din dragoste nețârmurită, îl atrage numai și-l îndeamnă la o liberă conlucrare. Este vorba de libertatea în Hristos. „Supunerea prin libera alegere a voii omului la voia lui Hristos este absolut posibilă în planul Bisericii și este argumentată hristologic. Precum firea omenească a lui Hristos s-a supus voii Lui divine, fără să piardă plinătatea energiilor firești (între care și liberul-arbitru), tot așa și credincioșii încorporați în trupul lui Hristos păstrează personalitatea și libertatea lor, ei au premisele ontologice de a se supune prin libera lor alegere voii lui Hristos”⁶⁵. Astfel, în viața Bisericii, harul lui Dumnezeu acționează și dă putere pentru împlinirea dragostei creștine, fără însă a constrânge. Este nevoie de participarea voită și liberă a creștinului. Este nevoie de îndrăzneală duhovnicescă, cu înțelepciune și dreaptă socotință⁶⁶. În conlucrarea harului cu voința umană, Dumnezeu are prioritate, însă niciodată și în niciun fel nu constrânge și nu împiedică libertatea personală a omului⁶⁷.

Prin urmare, cu toate că este înfiat duhovnicește de Dumnezeu prin Botez și are primită arvuna darurilor veșnice, creștinul este dator să con-

63. Idem, *La Epistola către romani, Omilia 13, 6, P.G., 60, 515-516.*

64. I Corinteni 3, 1-4.

65. Δημήτριος Τσελεγγίδης, *Χάρη και ελευθερία κατά την πατερική παράδοση...*, p. 58-59.

66. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola a II-a către Timotei, Omilia 1, 2, P.G., 62, 603.* Cf. pr. dr. Iulian Eni, *op.cit.*, p. 428.

67. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către Timotei, Omilia 3, 1, P.G., 62, 515.* Cf. pr. dr. Iulian Eni, *op.cit.*, p. 429.

lucreze neîntrerupt cu harul, să se străduiască pe tot parcursul vieții pământești să nu piardă darul răscumpărării oferit de Mântuitorul Hristos, să nu devină iarăși rob al păcatului și în cele din urmă să se afle în afara Împărăției lui Dumnezeu⁶⁸. Are nevoie să conlucreze cu harul, să fie însoțit pe tot parcursul vieții pământești de credința lucrătoare prin iubire, pentru a nu se abate de la drumul mântuirii, a cărui bază a fost pusă la Botez⁶⁹. Este chemat, așadar, să lupte pe tot parcursul vieții pământești lupta cea duhovnicească, până va ajunge „*la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos*”⁷⁰, pentru a se învrednici de cunună pe tronul slavei în Împărăția lui Dumnezeu⁷¹.

---

68. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către romani, Omilia 14, 6, P.G.*, 60, 531.

69. Idem, *La Epistola a II-a către tesaloniceni, Omilia 4, 2, P.G.*, 62, 488.

70. Efeseni 4, 13.

71. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către evrei, Omilia 13, 4-5, P.G.*, 63, 108-109.